

Fernando Pessoa (Φερνάντο Πεσσόα)

Η ώρα του Διαβόλου

ΔΙΗΓΗΜΑ

ISBN: 978-960-504-018-5

Σελ. 72, τιμή: € 11,00

Σχήμα: 12,2x20εκ.

Σειρά: Fernando Pessoa

Μετάφραση-Επίμετρο: Μαρία Παπαδήμα

Σχέδια: Paolo Ghezzi

Κυκλοφορία: 25 Νοεμβρίου

«Από την αρχή του κόσμου με υβρίζουν και με συκοφαντούν. [...] Αλλά εγώ δεν είμαι αυτός που νομίζουν. Οι Εκκλησίες με μισούν. Οι πιστοί τρέμουν στο όνομά μου. Αλλά, είτε το θέλουν είτε όχι, έχω ένα ρόλο στον κόσμο. Δεν είμαι ούτε ο εξεγερμένος εναντίον του Θεού ούτε το πνεύμα που αρνείται. Είμαι ο Θεός της Φαντασίας, απολωλώς γιατί δεν δημιουργώ».

Αν στην πορτογαλική παράδοση η ώρα του Διαβόλου σημαίνει την τρομερή εκείνη ώρα που ο Διάβολος σφραγίζει με τη δυσσιώνη παρουσία του τη μοίρα των ανθρώπων, για τον Φερνάντο Πεσσόα η εμφάνιση αυτή ουδόλως έχει μοιραία έκβαση, όμως αντιθέτως, η αιφνίδια εισβολή του στην καθημερινότητα μιας συνηθισμένης γυναίκας δεν επιβουλεύεται τη ζωή της, αλλά επιδαψιλεύει τη γνώση και προοιωνίζεται το ευτυχές συμβάν της γέννησης ενός ποιητή.

Στον παραληρηματικό αυτό μονόλογό του ο Διάβολος κατ' επίφαση μόνο συνομιλεί με τη Μαρία, οι συνομιλητές του είναι στην πραγματικότητα οι ίδιοι οι ποιητές. Τους μιμείται άραγε διαβολικά ή μήπως αυτός είναι ο εμπνευστής όλων τους, ο Ποιητής; Στη σαγηνευτική του φωνή αναγνωρίζουμε διαδοχικά τη χροιά άλλων γνώριμων φωνών, διότι αν ο Πεσσόα πολλαπλασιάστηκε διά της ετερωνυμίας, ο Διάβολος χωρίς να καταργεί τη μοναδικότητα του κάθε ετερώνυμου ποιητή, επαναφέρει κατά κάποιον τρόπο τη μυστική Ενότητά τους.

Ο Φερνάντο Αντόνιο Νογκέιρα Πεσσόα γεννήθηκε στη Λισσαβόνα στις 13 Ιουνίου 1888 και πέθανε στις 30 Νοεμβρίου 1935. Την παραμονή του θανάτου του, σημειώνει από την κλίνη του νοσοκομείου: «I know not what tomorrow will bring». Αυτό που το μέλλον έφερε αναμφισβήτητα είναι η καταξίωσή του ως ενός από τους σημαντικότερους ποιητές του εικοστού αιώνα.

Ο Πεσσόα είναι ταυτόχρονα ποιητής και μύθος ποιητικός. Έζησε τη ζωή του στα όρια της ανυπαρξίας, δημοσίευσε ελάχιστο μέρος του τεράστιου έργου του, ενός έργου ανολοκλήρωτου και πολλαπλού, το οποίο κληροδότησε στις μέλλουσες γενιές κλεισμένο στο περίφημο μπαούλο, εξασφαλίζοντας έτσι την υστεροφημία του.

Ελάχιστα γεγονότα συνθέτουν τη βιογραφία του: θάνατος του πατέρα του, μετακίνηση μαζί με τη νέα του οικογένεια στο Ντέρμπαν της Αφρικής, αγγλική παιδεία, επιστροφή στη

Λισσαβόνα, βιοπορισμός ως αλληλογράφος σε εμπορικούς οίκους, ένας λευκός έρωτας, πολλή μοναξιά. Η πολυσιχιδής ποιητική ζωή του βρίσκεται στους αντίποδες της βιογραφίας του. Ο Πεσσόα, ο οποίος υπογράφει το έργο του με το όνομά του αλλά και με τα 72 καταγεγραμμένα ετερώνυμά του, συνιστά μοναδικό παράδειγμα στην ιστορία της παγκόσμιας λογοτεχνίας. Κύριοι συντελεστές σε πρωτοτυπία αλλά και παραγωγικότητα οι εξής τέσσερις ετερώνυμοί του: ο δάσκαλος όλων Αλμπέρτο Καέιρο, ποιητής του *Φύλακα των κοπαδιών*, ο εκκεντρικός ναυπηγός μηχανικός Άλβαρο ντε Κάμπος, ποιητής της *Θαλασσινής ωδής* και του *Καταστήματος ψιλικών*, ο επικούρειος, στωικός κλασικιστής συνθέτης ωδών Ρικάρντο Ρείς και, τέλος, ο Μπερνάρντο Σοάρες, συγγραφέας του *Βιβλίου της ανησυχίας*.

Αριστοτεχνικός διευθυντής αυτής της ιδιόμορφης ορχήστρας ο ίδιος ο Φερνάντο Πεσσόα, ο ποιητής του *Μηνύματος*, ο διηγηματογράφος του *Αναρχικού τραπεζίτη*, ο ακάματος δοκιμιογράφος επί παντός επιστητού, ο θεατρικός συγγραφέας ενός ανολοκλήρωτου *Φάουστ*, ο οποίος ορίζει την τέχνη του λέγοντας: «Προσποίηση είναι του ποιητή η τέχνη».

«Αγγλομανής, μύωψ, ευγενής, αλλοπαρμένος, μαυροντυμένος, απόμακρος και οικείος, κοσμοπολίτης που κηρύσσει τον εθνικισμό, επίσημος ερευνητής των ασήμαντων πραγμάτων, άνθρωπος με χιούμορ που δεν χαμογελάει ποτέ και που μας παγώνει το αίμα, εφευρέτης άλλων ποιητών και εξολοθρευτής του εαυτού του, συγγραφέας ενός παράδοξου λόγου διαιγουός σαν το νερό και σαν κι αυτό απύθμενος: προσποίηση σημαίνει αυτογνωσία. Μυστηριώδης σαν το φεγγάρι το καταμεσήμερο, σιωπηλό φάντασμα του πορτογαλικού μεσημεριού· ποιος είναι άραγε ο Πεσσόα;»

Ο. Πας

Η Μαρία Παπαδήμα είναι αναπληρώτρια καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Έχει μεταφράσει το σημαντικότερο μέρος του έργου του Φ. Πεσσόα στην ελληνική γλώσσα καθώς και έργα των Κώστα Αξελού, Οκτάβιο Πας, Μπλαιζ Σαντράρ, Σάμιουελ Μπέκετ κ.ά. Το 2008 τιμήθηκε με το κρατικό βραβείο λογοτεχνικής μετάφρασης για το *Βιβλίο της ανησυχίας*.

ΣΤΗΝ ΙΔΙΑ ΣΕΙΡΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ:
Φ. Πεσσόα, *Ο οδοιπόρος*
(μτφρ. Μ. Παπαδήμα, σχέδια Π. Γκέτσι)

